

Bruselj, 18.5.2022
COM(2022) 240 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Varčevanje z energijo v EU

1. UVOD

Varčevanje z energijo, tj. zmanjšanje porabe energije s cenovnimi signali, ukrepi za energijsko učinkovitost ali prostovoljnimi prizadevanji, je pogosto lahko najcenejši, najvarnejši in najčistejši način za zmanjšanje naše odvisnosti od uvoza fosilnih goriv iz Rusije. Poleg tega manjša poraba energije prispeva k zanesljivi oskrbi, lajša izpolnjevanje zahtev glede skladiščenja in podpira prehod na čisto energijo.

S prostovoljnim zmanjšanjem nepotrebne porabe energije in pospešitvijo ukrepov za energijsko učinkovitost se bo zmanjšal obseg pomanjkanja plina in nafte v primeru motenj v tokovih iz Rusije. Zato je to ključni element za stabilizacijo trgov in preprečevanje nadaljnje nestanovitnosti cen. Srednje- do dolgoročno bi prihranki energije prispevali k znižanju cen energije, kar bi pripomoglo k učinkovitemu odzivu na nenadna zvišanja cen in motnje v oskrbi.

Z varčevanjem z energijo se neposredno znižajo naši računi za energijo, naše gospodarstvo pa postane odpornejše. Visoke cene energije, ki temelji na fosilnih gorivih, so že prizadele gospodinjstva in vse industrijske sektorje, od storitev do proizvodnje in od kmetijstva do prometa. Zaradi njih so energijsko revna, ranljiva gospodinjstva, mikro, mala in srednja podjetja ter energijsko intenzivne panoge prisiljeni, da sprejmejo neprijetne odločitve pri odrekanju rabe energije. Višje cene energije vplivajo tudi na relativno konkurenčnost podjetij z možnimi posrednimi učinki na zaposlovanje in prihodke.

Lani je Komisija v okviru svežnja „Pripravljeni na 55“ in uresničevanja evropskega zelenega dogovora predlagala povečanje ambicij glede energijske učinkovitosti do konca tega desetletja. Predlog je bil zasnovan predvsem za podporo razogljičenju gospodarstva EU, vendar je prinesel tudi druge znatne koristi, kot so večja energetska varnost in nižje emisije toplogrednih plinov, manjše onesnaževanje zraka in manjše izčrpavanje naravnih virov.

Z izvajanjem svežnja „Pripravljeni na 55“ bi se naša poraba plina do leta 2030 zmanjšala za 30 % (kar ustreza 100 milijardam kubičnih metrov). Več kot tretjina tega bi izhajala iz doseganja cilja EU glede energijske učinkovitosti iz predloga za prenovitev direktive o energijski učinkovitosti. Cilj bi bil dosežen z izvajanjem ustreznih predlogov politike energijske učinkovitosti, kot so prenovitev same direktive o energijski učinkovitosti, prenovitev direktive o energijski učinkovitosti stavb, zakonodaja o okoljsko primerni zasnovi in označevanju z energijskimi nalepkami ter drugi instrumenti politike, ki vplivajo na porabo energije, kot so standardi za emisije CO₂ za nova vozila, sistem EU za trgovanje z emisijami (EU ETS) in predlagani novi sistem za trgovanje z emisijami za stavbe in cestni prevoz.

Z izvajanjem teh politik bi se zagotovilo strukturno zmanjšanje porabe energije. Po ruski invaziji na Ukrajino bi se morale te spremembe zdaj zgoditi še hitreje, da bi EU hitreje povečala odpornost in energetska neodvisnost.

Hkrati je mogoče razmeroma hitro doseči znatne prihranke energije, ki so posledica prostovoljnih odločitev. V zadnjem poročilu Medvladnega panela za podnebne spremembe (IPCC)¹ je poudarjeno, da lahko spremembe našega načina življenja in

---

¹ IPCC, 2022: *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change (Podnebne spremembe 2022: blažitev podnebnih sprememb)*. Prispevek delovne skupine III k šestemu ocenjevalnemu poročilu Medvladnega panela za podnebne spremembe.

vedenja prispevajo k znatnemu zmanjšanju porabe energije. Odločitev za znižanje temperature ogrevanja, bolj ekonomična vožnja ter prehod na večjo uporabo javnega prevoza in aktivne mobilnosti, učinkovitejša uporaba gospodinjskih aparatov in klimatskih naprav ter ugašanje luči lahko prinesejo znatne kratkoročne prihranke².

Zato ima ta načrt za varčevanje z energijo v EU dvodelni pristop:

- (1) doseganje takojšnjih prihrankov energije s prostovoljnimi odločitvami ter
- (2) pospešitev in okrepitev strukturnih srednje- do dolgoročnih ukrepov za energijsko učinkovitost.

Oba pristopa bo treba podpreti z učinkovitim finančnim okvirom in strukturo upravljanja.

2. DOSEGANJE TAKOJŠNJIH PRIHRANKOV ENERGIJE Z OSEBNIMI ODLOČITVAMI

Glede na trenutne geopolitične in tržne razmere si ne moremo privoščiti, da bi čakali na uvedbo pomembnih strukturnih ukrepov za energijsko učinkovitost. Nujno je treba poiskati takojšnje možnosti za zmanjšanje porabe energije v času trenutne krize. Kratkoročno bi večina teh priložnosti izhajala iz prostovoljnih odločitev, od katerih bi nekatere lahko trajale tudi srednje- do dolgoročno, če bi vodile do sprememb v navadah.

Te odločitve bi morale biti osredotočene predvsem na področja, kjer je mogoče doseči največje prihranke pri porabi plina in nafte. Zemeljski plin ima največjo vlogo pri ogrevanju, saj predstavlja približno 42 % energije, porabljene za ogrevanje stanovanjskih in gospodinjskih prostorov. Nafta je naslednje najpomembnejše fosilno gorivo za ogrevanje in predstavlja 14 % energije, premog pa približno 3 %. Poraba fosilnih goriv v prometu predstavlja 288 milijonov ton ekvivalenta nafte na leto ali 93 % potreb prometnega sektorja po energiji. Zračni in ladijski prevoz sta skoraj v celoti odvisna od fosilnih goriv, medtem ko fosilna goriva predstavljajo 93 % porabe energije v cestnem prevozu in 23 % porabe energije v železniškem prevozu. Približno 25 % dejavnosti osebnih avtomobilov se odvija v okolju mobilnosti v mestih.

Zato sta ključna sektorja za znatne kratkoročne prihranke ogrevanje v gospodinjstvih in storitvah ter promet in mobilnost, nekaj dodatnih kratkoročnih možnosti pa je v industrijskih panogah. Ukrepi za takojšnje zmanjšanje porabe plina so še posebej pomembni, saj bodo prihranki, ki jih je mogoče doseči zgodaj, prispevali k ponovnemu polnjenju skladišč in tako zmanjšali tveganja v zvezi z oskrbo v zimski sezoni. Hkrati je pomembno tudi varčevanje z električno energijo, saj se plin, nafta in premog uporabljajo tudi za njeno proizvodnjo. Glavno zmanjšanje porabe nafte bo verjetno mogoče doseči z zmanjšanjem uporabe osebnih avtomobilov in letalskih prevozov, pa tudi z učinkovitejšo vožnjo tovornjakov.

---

² *Analysis of behaviour change due to electricity crisis: Japanese household electricity consumer behaviour since the earthquake (Analiza spremembe vedenja zaradi krize v oskrbi električne energije: vedenje odjemalca električne energije v japonskih gospodinjstvih po potresu)*; Murakoshi idr., 2013. *Can Rationing Affect Long Run Behavior? Evidence from Brazil (Ali lahko racionalizacija vpliva na dolgoročno vedenje? Dokazi iz Brazilije)*; Costa, 2012. Glej tudi *Policies for energy conservation and sufficiency: Review of existing policies and recommendations for new and effective policies in OECD countries (Politike za ohranjanje energije in energijsko zadostnost: Pregled obstoječih politik in priporočil za nove in učinkovite politike v državah OECD)*; Bertoldi, 2022 (<https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2022.112075>).

S temi odločitvami se lahko zmanjša povpraševanje po energiji, kar lahko prispeva k zmanjšanju uvoza fosilnih goriv in prepreči resnejše pomanjkanje ter posledično uvedbo ukrepov omejevanja z vsemi njihovimi gospodarskimi in socialnimi posledicami.

Spremembe so seveda že posledica trenutnih visokih tržnih cen, saj gospodinjstva in podjetja iščejo načine za zaježitev zviševanja računov za energijo. Takšni prihranki, ki jih usmerja trg, pa iz različnih razlogov morda ne bodo dovolj. Akterji se morda ne zavedajo najboljših možnosti za prihranke. Za doseganje najboljših rezultatov bo morda potrebno usklajevanje. Prav tako nista nujno zagotovljeni pravičnost in solidarnost: premožnejši morda ne bodo prilagodili svojega vedenja. Drugi, zlasti najranljivejši, bodo morda prisiljeni sprejeti boleče ukrepe. Nazadnje, tržne cene ne bodo nujno privedle do ustreznega prizadevanja z vidika ciljev iz načrta REPowerEU.

Vrste podpornih ukrepov, ki jih je mogoče sprejeti, se lahko zato razdelijo na:

- **ukrepe za informiranje** – za zagotovitev, da različne vrste uporabnikov energije razumejo pomen zmanjšanja povpraševanja po energiji in vedo, kako lahko prispevajo,
- **ukrepe za spodbujanje in podpiranje** – za pomoč uporabnikom energije pri njihovih prizadevanjih za zmanjšanje porabe energije, na primer s ponujanjem popustov pri nakupu najučinkovitejših naprav.

Ključna prednost sprememb, ki jih povzročajo tovrstni ukrepi, je, da je njihov vpliv na porabo energije takojšen, da niso potrebne (ali pa so potrebne zelo majhne) vnaprejšnje naložbe in da je potrebna le majhna sprememba navad, ki ne vpliva ali ima zelo omejen vpliv na blaginjo, saj bodo take odločitve sprejeli samo tisti, ki jih želijo in jih lahko sprejmejo.

Takšni ukrepi bodo večinoma prostovoljni, pri čemer bodo temeljili na dobri volji in učinkovitem obveščanju uporabnikov energije o najučinkovitejših ukrepih, ki jih lahko sprejmejo. Ker sta glavni uporabi plina in nafte razmeroma omejeni (predvsem ogrevanje pri plinu in prevoz pri nafti), so lahko sporočila razmeroma dobro usmerjena.

Zagotavljanje ciljno usmerjenih informacij državljanom je ključnega pomena za to, da sprejemajo informirane odločitve. Prava sporočila je treba prenesti ob pravem času. To bo verjetno pomenilo majhno število široko usmerjenih ukrepov, podprtih z dostopnimi informacijami.

Te ukrepe morajo sprejeti zaupanja vredni organi, ki dobro razumejo lokalne okoliščine in lahko v konkretne ukrepe vključijo širok del prebivalstva. Države članice so pogosto najprimernejše za spodbujanje tovrstnih ukrepov za varčevanje z energijo ob ustreznem času in ob upoštevanju lokalnih okoliščin. Ključno vlogo imajo lokalni organi, na primer prek lokalnih, regionalnih in nacionalnih agencij na področju energije, Konvencija županov ter misija za 100 podnebno nevtralnih in pametnih mest.

Ukrepi za informiranje se lahko okrepijo tudi z vključitvijo znanj in spretnosti, povezanih s prihranki energije, v šolske učne načrte ter spodbujanjem pridobivanja znanj in spretnosti v sektorjih, ki so ključni za doseganje ambicioznih ciljev iz načrta REPowerEU.

Kar nekaj držav članic je že sprejelo ukrepe za obravnavanje možnosti za kratkoročne prihranke energije³, vendar bi bilo mogoče storiti še več. Skupna kampanja Komisije in Mednarodne agencije za energijo „Prispevam svoj del“ v podporo tem prizadevanjem zagotavlja preproste informacije o nekaterih ključnih ukrepih, ki jih lahko posamezniki in podjetja prostovoljno sprejmejo, kadar je to mogoče, da bi prispevali k zmanjšanju našega uvoza energije iz Rusije.

Da bi Komisija pomagala odjemalcem pri izbiri učinkovitejših naprav, vzpostavlja tudi potrošniški vmesnik podatkovne zbirke evropskega registra izdelkov za označevanje z energijskimi nalepkami (EPREL)⁴. Komisija pripravlja tudi informacijsko kampanjo za zagotavljanje informacij in gradiv za ozaveščanje, da jih bodo drugi organi uporabljali za obveščanje posameznikov. Poleg tega bi morale države članice v celoti izkoristiti priložnosti, ki so jim na voljo za spodbujanje energijske učinkovitosti, kot so znižane stopnje DDV za visoko učinkovite ogrevalne sisteme, zagotavljanje oblikovanja cen energije, zagotavljanje oblikovanja cen energije, ki spodbuja prehod na toplotne črpalke, in spodbujanje nakupa učinkovitejših naprav. Za opredelitev najučinkovitejših in najpravičnejših možnosti glede na svoje okoliščine bodo najprimernejše države članice.

Predvideti je mogoče številna posebna takojšnja priporočila, pri čemer je ponazoritev vrst ukrepov, vključno z okvirnimi ocenjenimi možnimi prihranki, navedena v prilogi, najpomembnejši ocenjeni možni prihranki pa so povzeti v spodnji preglednici⁵.

	Prihranki nafte (v Mtoe)	Prihranki plina (v milijardah m ³)
Ukrepi za varčevanje s plinom		
Prihranki zaradi zmanjšanja ogrevanja, izklopa ogrevanja v neuporabljenih prostorih, preprečevanje prepaha itd.	≈ 1,5	≈ 6
Zagotavljanje informacij o ohranjanju temperature kondenzacijskih kotlov pod 60 stopinj in spodbujanje ljudi, naj preverijo svoje kotle.		≈ 3
Informacije o servisiranju kotlov, enostavnih izolacijskih ukrepih, preprečevanju prepaha, vgradnji termostatskih radiatorskih ventilov in regulatorjev ogrevanja ter spodbujanju ukrepanja.	≈ 0,3	≈ 1
Razmislek o spremembi oblikovanja cen energije ter uvedbi progresivnih tarifnih struktur in drugih rešitev za spodbujanje varčevanja z energijo in prehod s plina na električno energijo.		≈ 1
Industrija		
Spodbujanje energijskih pregledov in njihovega izvajanja, da bi se izognili toplotnim izgubam zaradi visokotemperaturnih procesov, s čimer bi podprli prehod od fosilnih virov energije.		≈ 2
Ukrepi na področju prevoza		
Priporočilo za zmanjšanje hitrosti na avtocestah.	≈ 8	
Spodbujanje hoje, kolesarjenja, javnega prevoza, mikromobilnosti v mestih.	≈ 5	

³ Belgijska vlada je na primer začela kampanjo „J'ai un impact/ik heb impact“, katere cilj je doseči kratkoročne prihranke energije zaradi ukrajinske krize. Italija je napovedala omejitev temperature ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah.

⁴ Za več informacij glej: <https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>.

⁵ Navedeni ocenjeni prihranki energije temeljijo na različnih virih in so odvisni od številnih dejavnikov, vključno s stopnjo, do katere se posamezniki odzivajo na oglaševalske in informacijske kampanje ter druge spodbude. Glede na to bi jih bilo treba razumeti zgolj kot pokazatelj možnega relativnega obsega učinka na ravni EU. Poleg tega se lahko učinki ukrepov prekrivajo.

Spodbujanje železniškega prevoza.	≈ 2	
Ponazoritveni potencial	≈ 16	≈ 13

Mednarodna agencija za energijo ocenjuje, da bi lahko tovrstni kratkoročni ukrepi, povezani s plinom, v enem letu dosegli **5-odstotno zmanjšanje (končne) porabe plina (približno 13 milijard kubičnih metrov)**. Podobno ter odvisno od države članice in njenega splošnega povpraševanja po prevozu bi lahko ukrepi dosegli do **5-odstotno zmanjšanje (končne) porabe nafte (približno 16 Mtoe)**, ne da bi se preprečila potrebna potovanja.

Da bi Komisija podprla ta prizadevanja, bo:

- pripravila kampanjo v okviru odziva EU na posledice ruske vojne proti Ukrajini in visoke cene energije, katere namen je povečati ozaveščenost in zagotoviti gradivo, ki ga bodo uporabili drugi organi;
- razširjala informacije o kampanji „Prispevam svoj del“ v zvezi z ukrepi za varčevanje z energijo za posameznike ter sodelovala s skupinami deležnikov, da bi se povečal doseg teh ukrepov za informiranje in ustvaril čim večji učinek;
- vzpostavila potrošniški vmesnik podatkovne zbirke evropskega registra izdelkov za označevanje z energijskimi nalepkami (EPREL), da bi odjemalce in naročnike podprla pri odločitvi za učinkovitejše naprave.

3. POSPEŠITEV IN OKREPITEV STRUKTURNIH SREDNJE- DO DOLGOROČNIH UKREPOV ZA ENERGIJSKO UČINKOVITOST

Sedanji cilji EU glede energijske učinkovitosti znatno prispevajo k podnebnim ambicijam EU. Cilji 20-20-20 in podnebni cilji za leto 2030, določeni v podnebnih pravilih, so jasni primeri, v katerih so ukrepi za energijsko učinkovitost omogočili, da sta rast in manjša poraba energije tesno povezani ter imata pomembno vlogo pri doseganju cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. Kot so potrdile raziskave⁶, so politike energijske učinkovitosti zagotovile tudi širše koristi, in sicer jih je mogoče denarno ovrednotiti v različnem obsegu. To vključuje vidike, kot so zmanjšanje energijske revščine, povečanje zdravja in blaginje, večja konkurenčnost podjetij in večja energetska varnost.

Države članice so vzpostavile potrebne okvire in institucionalne ureditve za uresničitev svojih prejšnjih in sedanjih ciljev glede energijske učinkovitosti. V okviru nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov (NEPN) je vzpostavljena struktura upravljanja, da se zagotovi skladnost teh ambicij s splošnimi cilji EU. Zdaj je nujno pospešiti te izboljšave energijske učinkovitosti, da bi povečali odpornost EU. Zaradi višjih cen energije, na podlagi katerih se je skrajšal čas vračanja naložb v energijsko učinkovitost, so potrebna ponovna prizadevanja za odpravo likvidnostnih in informacijskih omejitev, ki zavirajo tako donosno naložbo.

Zaradi dela, ki je bilo opravljeno v zadnjem desetletju, za to povečanje prizadevanj ne bi smelo biti potrebno oblikovanje novih struktur ali organov. Vse države članice imajo na

⁶ Glej na primer <https://combi-project.eu/>.

primer dolgoročne strategije prenove, velika podjetja morajo vsaka štiri leta izvajati energijske preglede, prizadevanja pa so bila usmerjena v ustrezno usposabljanje in zagotavljanje kakovosti. Za pospešitev izboljšanja energijske učinkovitosti pa bo morda vseeno treba okrepiti obstoječe ravni virov, na primer za svetovanje in obveščanje, ter mehanizme, ki bodo omogočili več zasebnih naložb.

Sedanja pravila EU o okoljsko primerni zasnovi in označevanju z energijskimi nalepkami so privedla do 10 % nižje letne porabe energije za izdelke, ki spadajo na področje uporabe teh pravil, kar je povzročilo znatno zmanjšanje povpraševanja EU po primarni energiji in prihranek stroškov za odjemalce. Predlog Komisije za uredbo o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke⁷ razširja področje uporabe okvira za okoljsko primerno zasnovo na najširši možni nabor izdelkov. Ker ima uporaba materialov v izdelkih pomemben energetski odtis, se bodo s tem novim okvirom znatno povečali prihranki energije, in sicer s povečanjem energijske učinkovitosti in učinkovitosti materialov.

3.1. Navedba višjega cilja EU glede energijske učinkovitosti

Predlog Komisije za prenovitev direktive o energijski učinkovitosti iz julija 2021 vključuje višji cilj glede energijske učinkovitosti, in sicer za 9 % do leta 2030 (v primerjavi z referenčnim scenarijem za leto 2020).

Komisija je leta 2021 izvedla tudi študijo o možnih prihrankih energije pri ukrepih za energijsko učinkovitost, ki je pokazala, da bi lahko potencial ekonomskih prihrankov do leta 2030 znašal kar 13 % porabe končne energije (752 Mtoe), če bi EU okrepila financiranje in prizadevanja za energijsko učinkovitost. V skladu z isto študijo⁸ bi lahko tehnični potencial za prihranke energije znašal tudi 19 % porabe končne energije (696 Mtoe).

Po sporočilu o načrtu REPowerEU z dne 8. marca je rezultat nadaljnjega modeliranja scenarija iz načrta REPowerEU⁹ s strukturno višjimi cenami plina tudi stroškovno učinkovit cilj energijske učinkovitosti, in sicer 13 % do leta 2030.

3.2. Možna okrepitev ukrepov za energijsko učinkovitost

Glede na potrebo po pospešitvi neodvisnosti Unije od uvoza fosilnih goriv bi morale države članice razmisliti o pospešitvi obstoječih in izvajanju dodatnih ukrepov za energijsko učinkovitost. Vsaka država članica bo najbolje vedela, kam usmeriti svoja prizadevanja, poleg tega pa obstajajo jasna področja na ravni EU, na katerih lahko dodano vrednost prinese skupni pristop.

V tekočih postopkih soodločanja o različnih elementih svežnja „Pripravljeni na 55“ lahko sozakonodajalca kratkoročno okrepita regulativni okvir za energijsko učinkovitost in srednje- do dolgoročno zagotovita več prihrankov energije v okviru načrta REPowerEU, med drugim s:

- **povečanjem ambicioznosti nacionalnih obveznosti prihrankov energije;**

---

⁷ COM(2022) 142 final.

⁸ <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/511bb328-f8b9-11eb-b520-01aa75ed71a1>

⁹ Delovni dokument služb Komisije (2022) 230 final.

- uvedbo **obveznosti za zagotovitev, da se bodo v ključnih sektorjih** povečala energijska učinkovitost, ustavile subvencije za tehnologije, ki temeljijo na fosilnih gorivih, dosledno spodbujale tehnologije, ki temeljijo na obnovljivih virih energije, ter hitro razvile tehnologije in oprema za varčevanje z energijo;
- krepitvijo **uresničevanja rezultatov energijskih pregledov** za zagotovitev, da se izvajajo stroškovno učinkoviti ukrepi ter da se podjetja (zlasti MSP) in drugi subjekti, kot so javni organi, za katere ne velja obveznost energijskega pregleda, spodbujajo k izvedbi takih pregledov in ukrepanju na podlagi rezultatov. V zvezi s tem bi bilo treba obravnavati tudi podatkovna središča in uporabo odpadne toplote;
- **uvedbo dodatnih minimalnih standardov energijske učinkovitosti** za stavbe, da bi spodbudili prenovo, ki vključuje tudi sisteme ogrevanja (in hlajenja), z dovolj ambicioznimi časovnimi okviri in **določitvijo poti za nadgradnjo stavb z najslabšo učinkovitostjo** iz razreda G v energijski izkaznici v razred D;
- **postopno ukinitvijo subvencij držav članic za kotle na fosilna goriva v stavbah** vsaj od leta 2025 (ob upoštevanju, da so v večini primerov take spodbude v nasprotju s členom 7(2) uredbe o označevanju z energijskimi nalepkami) in namesto tega podpiranje preusmeritve k spodbujanju podpornih shem za toplotne črpalke;
- **okrepitvijo nacionalnih zahtev glede energije (in učinkovite rabe virov) za nove stavbe** z zahtevami za ogrevalne sisteme in uvedbo brezemisijskih standardov pred letom 2030 (pred letom 2027 v primeru javnih stavb);
- **zaostritvijo nacionalnih zahtev glede ogrevalnih sistemov za obstoječe stavbe**, ki se nanašajo na večje prenove in zamenjave kotlov ter povezavo z učinkovitimi sistemi daljinskega ogrevanja na gosto poseljenih območjih. To bi bilo tesno povezano z določitvijo strožjih mejnih vrednosti za okoljsko primerno zasnovane ogrevalne sisteme na ravni EU, kar bi pomenilo, da je leto 2029 končni datum za dajanje samostojnih kotlov na fosilna goriva na trg, in vzporednim prevrednotenjem energijskih nalepk (do leta 2025/2026), kar bo privedlo do tega, da bodo kotli in druge naprave, ki temeljijo na fosilnih gorivih, končali v spodnjih energijskih razredih. Taki ukrepi direktive o energijski učinkovitosti stavb ter ukrepi za okoljsko primerno zasnovane in označevanje z energijskimi nalepkami bodo spodbudili uvajanje toplotnih črpalk ter prispevali k cilju podvojitve hitrosti vgradnje toplotnih črpalk;
- **uvedbo nacionalnih prepovedi za kotle, ki temeljijo na fosilnih gorivih, v obstoječih in novih stavbah z določitvijo zahtev za kurilne naprave, ki temeljijo na emisijah toplogrednih plinov ali vrsti uporabljenega goriva.** Medtem ko se s prenovitvijo direktive o energijski učinkovitosti stavb uvaja jasna pravna podlaga za take nacionalne prepovedi, da bi se odpravila sedanja pravna negotovost, je že v obstoječem zakonodajnem okviru mogoče nadaljevati s takšnimi ukrepi, ki jih več držav članic že uvaja.

Srednje- do dolgoročno bo **pomembno tudi dodatno povečati energijsko učinkovitost v prometu**, da bi zmanjšali porabo nafte, spodbudili prehod na učinkovite obnovljive alternative in povečali energijsko učinkovitost prevoza, na primer z:

- aerodinamičnim naknadnim opremljanjem težkih vozil in naprav za priključitev hladilnih priklopnikov; daljšimi tovornjaki z okoljsko primerno zasnovano, kot so aerodinamične naprave na priklopnikih;

- vključitvijo nadaljnjih zahtev za okoljsko primerno zasnovo ali višjih ciljev glede energijske učinkovitosti za vozila in priklopnike v prihodnjo revizijo standardov učinkovitosti CO₂ za novo prodana težka vozila, ki je predvidena za december 2022;
- spodbujanjem uvajanja brezemisijских težkih vozil in povečanjem potenciala za prihrank energije pri daljših in težjih tovornjakih za čezmejno vožnjo v Evropski uniji v okviru prihodnje revizije direktive o težah in merah;
- krepitvijo uporabe kombiniranega prevoza, ki ustvarja prihranke energije, v prihodnjem pregledu direktive o kombiniranem prevozu.

Na podlagi tega Komisija:

- predlaga, da se zavezujoči cilj iz direktive o energijski učinkovitosti poveča na 13 %;
- poziva Parlament in Svet, naj med tekočimi pogajanja razmisli o zgoraj navedenih ustreznih ukrepih, da bi se z direktivo o energijski učinkovitosti stavb in direktivo o energijski učinkovitosti omogočili dodatni prihranki in povečanje energijske učinkovitosti stavb;
- poziva Parlament in Svet, naj ohranita ambicije iz predloga Komisije za uredbo o okoljsko primerni zasnovi trajnostnih izdelkov¹⁰, saj bo njena hitra uvedba omogočila dodatne prihranke energije z izboljšano energijsko učinkovitostjo in učinkovito rabo virov širokega nabora izdelkov;
- bo razmislila o zakonodajni pobudi za povečanje deleža brezemisijских vozil v javnih in službenih voznih parkih nad določeno velikostjo;
- predlaga zakonodajni sveženj o okolju prijaznejšem tovornem prometu.

Komisija prav tako države članice poziva, naj hitro sprejmejo reformo uredbe o enotnem evropskem nebu v zvezi s posodobitvijo upravljanja zračnega prometa v Evropi, saj bi se zaradi večje učinkovitosti letov znatno povečale koristi manjše porabe goriva.

4. FINANCIRANJE

Kar zadeva financiranje energijske učinkovitosti in prenove stavb, so naložbe, predlagane v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost, dobro izhodišče, saj je bilo za take naložbe v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost (RRF) namenjenih več kot 67 milijard EUR. Glavni delež finančne podpore je bil namenjen prenovi stavb (predvsem stanovanjskih in javnih stavb), sledila je gradnja energijsko učinkovitih stavb, manj pogosto pa je bila podprta energijska učinkovitost v MSP, industriji in terciarnih stavbah. Razprave v okviru načrta REPowerEU, ki trenutno potekajo z vsemi državami članicami, so dobra priložnost za okrepitev načrtov za okrevanje in odpornost na teh področjih.

Sistem EU za trgovanje z emisijami (ETS), vključno s skladom za modernizacijo in predlaganim novim sistemom trgovanja z emisijami za stavbe in cestni prevoz ter z njim povezanim Socialnim skladom za podnebje, naj bi zagotovili tudi skupne prihodke vsaj podobnega obsega, pri čemer so glavni cilj uporabe prihodkov naložbe v energijsko

---

¹⁰ COM(2022) 142 final.

učinkovitost. Poleg tega bo v sedanjem večletnem finančnem okviru s skladi kohezijske politike (ESRR, Kohezijskega sklada in Sklada za pravični prehod) zagotovljena znatna podpora za energijsko učinkovitost in trajnostni promet. Zlasti bo **program InvestEU** mobiliziral zasebno financiranje za podporo širokemu razponu naložb v energijsko učinkovitost, in sicer z delitvijo tveganj z izvajalskimi partnerji, vključno s skupino EIB. Poleg tega skupna kmetijska politika, Obzorje Evropa in program LIFE podpirajo naložbe v energijsko učinkovitost. Skupaj v okviru teh instrumentov na ravni EU znašajo finančna sredstva, dodeljena za odhodke, povezane s podnebjem, največ 626 milijard EUR za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 in instrument NextGenerationEU (čeprav se s temi sredstvi obravnava več področij politike, ki presegajo energijsko učinkovitost).

Ukrepi, ki vključujejo državno pomoč, so urejeni s pravili o državni pomoči. Smernice o državni pomoči za podnebje, energijo in varstvo okolja (CEEAG) zagotavljajo veliko možnosti za podporo projektom energijske učinkovitosti. Kljub znatnemu javnemu financiranju na ravni EU ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, namenjenemu energijski učinkovitosti, zgolj tako financiranje ne bo zadostovalo za kritje potreb po naložbah v energijsko učinkovitost, zato je za doseganje teh ciljev bistveno povečanje zasebnih naložb. Potrebe po dodatnem financiranju izhajajo iz potrebnega izpopolnjevanja in preusposabljanja delavcev, da se prepreči pomanjkanje kvalificirane delovne sile za izvajanje številnih načrtovanih ukrepov, med drugim namestitev orodij za varčevanje z energijo, učinkovitih naprav ali proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, pa tudi ukrepov v zvezi z gradnjo in obnovo.

To po eni strani pomeni stroškovno najučinkovitejšo uporabo javne finančne podpore, ki temelji na instrumentih za financiranje in inovativnih shemah financiranja. Da bi Komisija to dosegla, bo še naprej spodbujala tehnično pomoč za naložbe v energijsko učinkovitost, uvajanje inovativnih shem financiranja na področju energijske učinkovitosti (kot so vračilo prek računov in prek davkov, pogodbeno zagotavljanje prihranka energije in modeli na podlagi uspešnosti) ter finančne produkte (kot so hipoteke na energijsko učinkovitost in zelena posojila ter sheme financiranja za nakup brezemisijevih vozil (parkov)).

Glede na pomen razvoja shem financiranja za energijsko učinkovitost s kombiniranjem finančnih instrumentov in nepovratnih sredstev Komisija s podporo Evropske investicijske banke zagotavlja model¹¹ za podporo državam članicam pri razvoju finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost in povečanje uporabe teh shem v okviru skladov kohezijske politike.

Po drugi strani pa je ključno okrepiti sodelovanje s finančnimi institucijami pri naložbah v energijsko učinkovitost in mobilizirati njihovo dejavno zavezanost doseganju ciljev iz načrta REPowerEU in evropskega zelenega dogovora. V zvezi s tem Komisija v sodelovanju z državami članicami še naprej krepi delo uspešne skupine finančnih institucij za energijsko učinkovitost (EEFIG), da bi jo na primer preoblikovala v evropsko koalicijo za financiranje energijske učinkovitosti na visoki ravni s finančnim sektorjem. Poleg tega bo Komisija preučila dodatne načine za začetek nadaljnjih zasebnih naložb, na primer s standardi hipotekarnega portfelja ali shemami plačila po uspešnosti.

---

¹¹ <https://www.fi-compass.eu/resources/factsheets-and-brochures/model-for-a-financial-instrument-with-a-grant-component>

Glede na potrebo po večjem zasebnem financiranju energijske učinkovitosti bo Komisija:

- v sodelovanju z državami članicami ustanovila evropsko koalicijo za financiranje energijske učinkovitosti na visoki ravni s finančnim sektorjem, ki bo temeljila na uspešni skupini finančnih institucij za energijsko učinkovitost (EEFIG);
- preučila dodatne ukrepe za začetek nadaljnjih zasebnih naložb, na primer s standardi hipotekarnega portfelja ali shemami plačila po uspešnosti.

5. UPRAVLJANJE IN PARTNERJI

Države članice ter njihovi regionalni in lokalni organi in organizacije so najprimernejši, da vzpostavijo stik z državljani in podjetji EU ter jih spodbudijo k sprejemanju ukrepov za varčevanje z energijo ali k naložbam v ukrepe za energijsko učinkovitost. Komisija bo taka prizadevanja dopolnila z opredelitvijo in izmenjavo strokovnega znanja med državami članicami o najučinkovitejših ukrepih, po možnosti prek obstoječih struktur, na primer z usklajenimi ukrepi v zvezi z direktivo o energijski učinkovitosti in direktivo o energijski učinkovitosti stavb, lokalnimi pobudami itd. Komisija v okviru instrumenta za tehnično podporo državam članicam pomaga opredeliti reforme in naložbe za postopno odpravo uvoza fosilnih goriv iz Rusije, vključno s pospeševanjem in krepitvijo ukrepov za energijsko učinkovitost. Komisija želi sodelovati z vsemi ustreznimi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi akterji, da bi zagotovila čim večjo podporo in izmenjavo informacij.

Mesta predstavljajo tri četrtine prebivalstva EU in imajo največji potencial za podporo nujnih ukrepov za varčevanje z energijo. Imajo tudi poglobljeno znanje o ljudeh, ki se srečujejo z energijsko revščino ali jim energijska revščina grozi, in se z njimi povezujejo. V tem okviru sta Konvencija županov ter misija za 100 podnebno nevtralnih in pametnih mest ključni partnerstvi za ukrepanje. Pomemben vidik za zagotovitev, da lahko vsi odjemalci opravijo svojo vlogo, je krepitev obstoječih mrež z lokalnimi in regionalnimi upravami ter mrežami strokovnjakov in deležnikov, ki so dejavni na teh ravneh. Svetovna konvencija županov na mednarodni ravni zagotavlja uveljavljen kanal za doseganje 11 000 mest, tudi v Ukrajini, ki jih je mogoče vključiti v podobno ukrepanje po konfliktu.

Obstajajo posebni vidiki, ki jih je treba obravnavati v različnih poslovnih sektorjih, Komisija pa namerava preučiti, ali bi bilo mogoče z ustreznimi deležniki v zadevnih sektorjih (npr. promet, industrija, kmetijsko-živilski sektor, IKT, vključno s podatkovnimi središči, voda in energija) vzpostaviti posebna partnerstva za varčevanje z energijo. Druge obstoječe pobude, na primer pobuda za čiste otoke in pobuda o premogovniških regijah v prehodu, bi se lahko uporabile za zagotavljanje okvira za gospodinjstva, podjetja in storitve.

V nujnih primerih sta potrebna poglobljeno lokalno znanje in prilagojena praktična podpora, da bi ljudem svetovali, kako najbolje kombinirati rabo energije iz obnovljivih virov in ukrepe za energijsko učinkovitost ali kako postati člani skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov. Zagotoviti je treba, da imajo vsi državljani potrebne informacije za sprejemanje odločitev. Tudi nujni ukrepi morajo zagotavljati vključenost, enakost in nediskriminacijo.

Na podlagi tega bo Komisija:

- še naprej zbliževala ustrezne deležnike, partnerstva za varčevanje z energijo, potrošniške organizacije, partnerstva in zavezištva za znanja in spretnosti, Odbor

regij, lokalna in regionalna omrežja ter osrednje organe držav članic, da se omogočita izmenjava dobrih praks o ukrepih za varčevanje z energijo na vseh področjih in spremljanje učinkov ukrepov za varčevanje z energijo v zvezi z naslednjo zimo;

- še naprej zagotavljala namensko tehnično pomoč na področju energijske učinkovitosti, na primer z instrumentom za tehnično podporo, kohezijsko politiko in mehanizmom ELENA, kar bo organom in deležnikom pomagalo odpraviti ovire pri izvajanju programov za energijsko učinkovitost;
- pozvala države članice, naj do 1. julija poročajo o ukrepih, ki so jih sprejele za doseg kratkoročnega zmanjšanja povpraševanja. Pozvane bodo tudi, naj predstavijo, katere nadaljnje ukrepe predvidevajo in kakšen bo njihov pričakovani učinek, tudi na podatkovna središča in industrijsko odpadno toploto.

6. SKLEP

Energijska učinkovitost je ključni element evropskega zelenega dogovora in strategije Unije za stroškovno učinkovito doseganje razogljičenega gospodarstva do leta 2050. Trenutno visoke cene energije in vojna v Ukrajini so dale nov zagon potrebi po varčevanju z energijo, da bi Evropska unija čim prej postala neodvisna od uvoza fosilnih goriv iz Rusije.

Kot je navedeno v tem načrtu, so za to potrebni srednje- do dolgoročni strukturni ukrepi za energijsko učinkovitost in takojšnje spremembe. Za to bodo potrebni ustrezni cenovni signali, pametna uporaba omejenih javnih finančnih sredstev in več zasebnih naložb ter nadaljnja podpora skupaj s spremljajočimi politikami za konkretne ukrepe na terenu. Potrebna bo večja vključenost državljanov, lokalnih in regionalnih organov ter akterjev, da se zagotovita močna odgovornost in hitra uvedba potrebnih ukrepov za varčevanje z energijo.

Izvajanje priporočil in ukrepov iz tega sporočila o varčevanju z energijo v EU bo vsem omogočilo, da varčujejo z energijo ter s tem prispevajo k energetske neodvisnosti Evrope.

Neizključni nabor ukrepov za doseganje takojšnjih prihrankov energije

Spodnja preglednica vsebuje neizčrpen seznam ciljno usmerjenih ukrepov, ki lahko kratkoročno (v obdobju enega leta) ustvarijo znatne prihranke energije. Navedeni ocenjeni prihranki energije so odvisni od številnih dejavnikov, vključno s stopnjo, do katere se posamezniki odzivajo na oglaševalske in informacijske kampanje ter druge spodbude. Glede na to bi jih bilo treba razumeti zgolj kot pokazatelj možnega obsega učinka na ravni EU.

Poleg tega se lahko učinki ukrepov prekrivajo. Enake prihranke energije bi lahko na primer dosegli z ukrepi informacijske kampanje ali s povečanjem uvedbe energijskih izkaznic in ciljno usmerjenimi energijskimi pregledi. Zato ni mogoče povzeti ocenjenih učinkov, da bi dobili podatek o skupnem prihranku energije.

<i>Možni ukrepi</i>	<i>Opis ukrepov</i>	<i>Ocenjeni učinki v enem letu (v Mtoe)</i>
<i>Medsektorske energetske storitve in finančni ukrepi</i>		
Informacijska kampanja o različnih izgubah energije v gospodinjstvih in malih podjetjih	Ciljno usmerjena informacijska kampanja, ki državljanke spodbuja, naj znižajo temperaturo ogrevanja in kotlov, se izognejo porabi ob konicah, zapirajo vrata, izklopijo ogrevanje v neuporabljenih prostorih, ugašajo luči, preprečijo prepih in zmanjšajo porabo energije v trgovinah na drobno. To bi moralo vključevati tudi storitve svetovanja, kot so točke VEM ali kompleti za energijsko učinkovitost za državljanke in MSP.	11 Mtoe
Certificiranje in vzdrževanje	Brezplačno svetovanje, inšpekcijski pregledi, energijski pregledi in energijske izkaznice za ozaveščanje in dajanje priporočil o prihrankih energije, pa tudi pregledi na kraju samem v sistemih toplotnega ogrevanja ter hitro vzdrževanje za zmanjšanje izgub.	3,5 Mtoe
Sprememba oblikovanja cen energije, da bi se spodbudila manjša poraba energije in goriva	Odprava ugodnejše obravnave fosilnih goriv in pavšalnih stopenj za energijo. Uvedba progresivnih tarif in drugih rešitev za spodbujanje prihrankov in prehoda od plina k električni energiji.	2,4 Mtoe
Spodbujanje nakupa učinkovitejših naprav	Države članice naj zagotavljajo informacije in spodbude. Potrošniški vmesnik EPREL zagotavlja zlahka dostopne primerljive informacije.	
Uvajanje inovativnih praks financiranja in	Hitre inovativne sheme financiranja in finančni produkti lahko podprejo večjo uporabo ukrepov	0,7 Mtoe

nadaljnja podpora podjetjem za energetske storitve (ESCO)	za energijsko učinkovitost in kratkoročno ustvarijo prihranke energije (sheme financiranja prek davkov in računov, hipoteke na energijsko učinkovitost, financiranje ESCO).	
Pametnejše prakse nadzora v toplotnih postajah daljinskega ogrevanja	Uvedba pametnega nadzora in spremljanja centraliziranih toplotnih postaj daljinskega ogrevanja, ki niso opremljene za zagotavljanje nadzora in odpravo nihanja temperaturne oskrbe ter povečanje pretoka tople vode v radiatorje.	2,5 Mtoe
Stavbe		
Uporaba ogrevanja in hlajenja v stavbah	Privzete nastavitve kondenzacijskih kotlov je pogosto mogoče prilagoditi, da se poveča učinkovitost in prihrani do 8 % energije, porabljene za ogrevanje prostorov in vode.	2,5 Mtoe
Hitra uvedba toplotnih črpalk z namenskimi finančnimi spodbudami	Uporaba financiranja in davčnih spodbud za pospešeno uvajanje toplotnih črpalk, na primer z zmanjšanjem DDV in obveznostjo energijske učinkovitosti. Dodatna nepovratna sredstva za nadomestitev kotlov na fosilna goriva za neposredno izravnavo povpraševanja po zemeljskem plinu.	1,5 Mtoe
Sistemi za avtomatizacijo in upravljanje energije v stavbah	Spodbujanje vgradnje sistemov za avtomatizacijo in nadzor stavb (BACS), ki spremljajo in samodejno prilagajajo porabo energije v stavbah.	1,5 Mtoe
Zagotavljanje informacij o izvedbeno enostavnih izolacijskih ukrepih v stavbah	Predstavitev izvedbeno enostavnih izolacijskih ukrepov na podstrešjih in strehah ter visoko zmogljivih oken in dvojne zasteklitve.	1,5 Mtoe
Industrija		
Energijski pregledi in ukrepi za odpravo toplotnih izgub	Spodbujanje pregledov in ukrepov, povezanih s toplotnimi izgubami, da se preprečijo visokotemperaturni procesi. Spodbujanje MSP, naj izvajajo preglede.	2,5 Mtoe
Pospešitev in finančna podpora zamenjavi sistemov, ki temeljijo na fosilnih gorivih, z obnovljivimi viri energije	Spodbude, kot so davčne olajšave ali subvencije, za pospešitev zamenjave sistemov, ki temeljijo na fosilnih gorivih, z obnovljivimi viri energije, zlasti v obstoječih stavbah s kotli, starejšimi od 12 let.	5 Mtoe

Kar zadeva prevoz, bi se lahko na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni v skladu s strategijo za trajnostno in pametno mobilnost ter zlasti novim okvirom politike mobilnosti v mestih sprejeli različni ukrepi, ki bi koristili vsem. Te ukrepe lahko hitro uvedejo ali pospešijo javni organi, prevozniki in delodajalci ali drugi zastopniki (posamezno glede na ukrep).

Možen ukrep	Možen učinek (odvisno od specifične zasnove)	Opis ukrepa
Okrepitev uvajanja električnih in učinkovitejših avtomobilov, kombiniranih vozil, tovornjakov in avtobusov	velik	<ul style="list-style-type: none"> • Nadaljnja/širša javna podpora nakupu trajnostnih vozil • Namenske podporne sheme za specializirane vozne parke in vozne parke za lastne potrebe (taksiji, vozni parki za skupno uporabo, logistični vozni parki, avtobusi) • Naložbe v javno dostopno polnilno in oskrbovalno infrastrukturo (javni in zasebni udeleženci na trgu) • Podpora za vzpostavitev zasebne polnilne infrastrukture (doma/v pisarnah/v podjetjih) s subvencijami ali davčnimi spodbudami • Naložbe v infrastrukturo brezemisijskega javnega prevoza z namenom zmanjšanja uporabe osebnih avtomobilov (podzemna železnica, tramvaj, metropolitanska železnica, trolejbus)
Spodbujanje zmanjšanja hitrosti vožnje	srednji do velik	<ul style="list-style-type: none"> • Zmanjšanje hitrosti na avtocestah • Priporočena območja z zmanjšano hitrostjo v mestih Razvoj območij brez avtomobilov, da se olajša mehka mobilnost
Znižanje cen javnega prevoza in železniškega prevoza	srednji do velik	<ul style="list-style-type: none"> • Znižanje cen javnega in železniškega prevoza z javno podporo prevoznikom
Spodbujanje hoje, kolesarjenja in mikromobilnosti v mestih	srednji do velik	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora brezplačni skupni uporabi koles in drugih rešitev mikromobilnosti • Spodbujanje nakupov koles s subvencijami za nakup koles ali znižanjem davkov/DDV • Spodbude/nagrade za zaposlene, ki uporabljajo javni prevoz ali aktivne načine prevoza na delo • Naložbe v nove kolesarske steze v mestih ter okrog njih in proti njim • Promoviranje/spodbujanje zadnjega dela poti dostave s tovornim kolesom ali manjšimi dostavnimi e-vozili • Povečanje možnosti za prevoz koles na javnem prevozu (vlak, podzemna železnica)
Spodbujanje učinkovitejše vožnje ter upravljanja tovornih vozil in	srednji	<ul style="list-style-type: none"> • Zagotavljanje boljšega/popolnega natovarjanja težkih gospodarskih vozil z boljšim načrtovanjem/podatki • Optimizacija večmodalnih rešitev za dostavo,

dostave blaga		vključno z brezemisijskimi rešitvami za zadnji del poti in prevzemnimi točkami <ul style="list-style-type: none"> • Ponudba usposabljanj za okolju prijazno vožnjo • Pospešitev uvajanja storitev IKT
Dnevi brez avtomobilov	majhen do srednji	Organiziranje dni brez avtomobilov v mestih
Prilagoditev obstoječih shem cestnih pristojbin	majhen do srednji	Sheme cestnih pristojbin, ki zmanjšujejo zastoje v času prometnih konic in/ali spodbujajo bolj trajnostna vozila